

Als hondengeblaf een spiritueel woord kracht bijzet...

Een homilie over Gods nabijheid in dieren rondom ons

Voor de eucharistieviering op zondag 19 oktober veroorloofde de abdijs-gemeenschap van Maredsous zich het feest van Sint-Hubertus te vieren, de patroonheilige van de jagers en de beschermer tegen hondsdolheid, hoewel het naamfeest van die 8ste-eeuwse bisschop van Maastricht en Luik twee weken later op de liturgische agenda staat, met name op 3 november. Maar de abt van Maredsous, dom François Lear osb, houdt zich aan de traditie die zijn voorgangers instelden en profiteert dan ook graag van die gelegenheid om de door de kerkgangers meegebrachte huisdieren, vooral honden, te zegenen. Wat echter niet betekent dat hij zou nalaten de spirituele dimensie van het hele gebeuren te benadrukken. Daar legde zijn openingswoord en zijn homilie een aangrijpend getuigenis van af.

Velen onder u weten dat ik een affectie koester voor dieren, vooral voor katten – er zit er eentje in mijn monnikscel. Daar hoef ik geen tekeningetje bij te maken. Trouwens, die tekening is er al (*n.v.d.r.*: abt François maakt hier een allusie op zijn wapenschild met in het hoofdkwartier daarvan de afbeelding van een kat).

Maar waarom wijden we aan onze dieren een speciale viering, zult u zich misschien afvragen. Dat doen we heel in het bijzonder om er weer bewust van te worden hoe mooi de ons omringende fauna en flora wel is, maar ook simpelweg om God te danken voor de afhankelijkheid die onze huisdieren uitstralen en voor alle weldaden die ze ons – gewild of ongewild – toebedelen. Het moge dan ook een vreugdevolle dankviering worden, wat u hier in deze basiliek van Sint-Benedictus zult bijwonen, een viering mede opgeluisterd door een ensemble met jachthoorns. Een serene celebratie met diepgang, ook al zullen we dan af en toe gestoord worden door hondengeblaf of onvergelykbare vocale expressies van andere dieren – dat is nu eenmaal hun manier om deel te nemen aan deze viering.

Jan Brueghel de Oudere,
Het visioen van Sint Hubertus,
olie op paneel, ca. 1620,
Museo del Prado, Madrid.

Vandaag wil ik bij uitzondering het zondagsevangelie onbesproken laten om enkele gedachten met u te kunnen delen over het onderwerp – laten we maar zeggen: de onderwerpen – die ons hier samenbrachten: de dieren. Het lijkt me belangrijk om de innige band toe te lichten die we met dieren hebben en om de zegening voor te bereiden waarbij we straks de bevoorrechte getuigen zijn op dit feest van de heilige Hubertus.

Op het einde van deze viering zult u allen uitgenodigd worden om u voor te stellen, samen met uw huisdier. En fluistert u me dan maar de naam van uw huisdier in, zodat ik het kan zegenen.* Die handelwijze is niet zonder reden.

Al op de eerste bladzijden van de Bijbel, vanaf het scheppingsverhaal in het boek Genesis, zijn de dieren er al. En niet alleen als gewone decorstukken. Neen, God heeft ze met wijs beraad geschapen en ze toevertrouwd aan de mens. God stelt de dieren een voor een aan Adam voor, opdat hij ze een naam zou geven. Dit is geen onbeduidend gebaar: benoemen staat in de bijbelse traditie gelijk aan erkennen, een relatie aangaan.

Er is dus van in den beginne een sterke en door God gewenste band tussen de menselijke soort en al wat leeft. Toen de jonge Tobias met de engel Rafaël voor een lange reis vertrok, was hij niet alleen: “Tobias ging samen met de engel op weg. Zijn hond kwam achter hen aan.” (Tobit 6,2) Uit die korte frase is in ieder geval duidelijk dat de mens het geschapene als een geschenk ontvangt, en hij is er de behoeder van.

Ik herinner me het woord dat een hondenfokker me op een dag met een ontwapenende ernst voorhield: “Honden zijn zonder twijfel de enige schepselen

* De zegening van de meeste honden, aanwezig in de abdijkerk, gebeurt nog tijdens de viering. Na de slotzegen begeeft de abt zich naar de esplanade voor de kerk, waar vooral veel ruiters voorbijtrekken om hun paard te laten zegenen. Daar wordt ook het gezegend Hubertusbrood uitgedeeld.

die in staat zijn om de liefde voor hun meester boven de eigenliefde te stellen.” Die uitspraak is me altijd bijgebleven.

Hoeveel hartverscheurende verhalen zijn er niet in omloop over honden die tot stervens toe wegwijnen, simpelweg omdat hun meester vertrokken is? Hoeveel voorbeelden zijn er niet van die absolute trouw, van die onvoorwaardelijke loyaliteit die het hoogste offer vergt?

De hond kent geen berekening. Hij oordeelt niet. Hij bemint, zonder meer.

En als we dat dierlijke hart nu eens beschouwen als een levendige hint voor ons? Als een bescheiden maar heel intens beeld van wat onze trouw aan God zou kunnen zijn, hoe ons vertrouwen in Hem dient te zijn – zonder berekening, zonder ijdele trots, zonder ook maar iets als beloning te verlangen?

Gods schepselen, vaak viervoeters die niet zelden een wonderlijke rol speelden, waren de metgezellen van talloze heiligen. Neem nu Sint-Rochus, een van de zes pestheiligen. Toen hij door ziekte verteerd werd en als een eenzame uitgestotene zijn dagen sleet, was het een hondje dat hem elke dag een broodje bracht en zijn wonden likte.

Natuurlijk denken we vandaag ook aan Sint-Hubertus. In het vuur van een jachtpartij op Goede Vrijdag verscheen hem een hert dat tussen zijn gewei-stangen een stralend kruis droeg. Dat was voor hem de onweerlegbare indicatie dat hij zich moest bekeren.

En dan is er ook nog die wonderlijke story rond Johannes Bosco. Meerdere malen dook er een grote hond op om de heilige in bedreigende situaties te beschermen. Die vreemde compagnon, Grigio genaamd, kwam telkens tevoorschijn als er gevaar dreigde of een overval plaatsvond. Don Bosco was ervan overtuigd dat zijn schutsengel de gestalte had aangenomen van een hond.

Rochus met engel en hond,
notenhouten beeldje, ca. 1500,
Museum Catharijneconvent,
Utrecht.

Hubertus en het hert, glasraam
in de Saint Patrick Basilica,
Ottawa, Canada.

Don Bosco met de hond Grigio.
Bron: El Espiritu Santo, Guatemala.

Broeders en zusters, ik denk dat de aanwezigheid van dieren allesbehalve een triviaal gegeven is. Dieren troosten ons als we bedroefd zijn, ze beuren ons op zonder een woord te zeggen, gewoon door hun blik, door hun trouwe bijstand. En soms beschermen ze ons, op een heel concrete, vitale manier.

En dan denken we zeker aan politiehonden die hun leven riskeren om dat van ons veilig te stellen. Of aan reddingshonden die getraind zijn om mensen terug te vinden die na een lawine onder een pak sneeuw of na een aardbeving onder het puin bedolven zijn. En het gaat hier heus niet alleen om afgerichte dieren. Neen, we kunnen ze evengoed missiepartners, hulpverleners en levensgezellen noemen.

Blair Gordy Piras, *De heilige Benedictus met de raaf Corvus op zijn schouder*, olie op hout, 2019.

Jacques Callot, *De heilige Ambrosius die, staand voor een bijenkorf, een koning toespreekt*, ets, ca. 1635.

Anoniem (Engelse School), *Sint-Franciscus preekt tot de vogels*, litho, s.d.

Ik had het tot nog toe alleen over honden, maar er zijn in heiligenlevens ook talloze verwijzingen naar andere dieren te vinden. Sint-Benedictus vermelden we hier graag als eerste. Een door de hemel gezonden raaf voedde hem toen hij zich terugtrok op eenzame plekken. Sint-Filippus Neri, een heilige die bekend staat om zijn vreugde en humor, nam zijn poes mee naar de mis – *dat ik daar niet eerder aan gedacht heb!*

Vergeten we ook niet Sint-Ambrosius, de patroon van de imkers, voor de geest te halen. De legende vertelt dat boven zijn wieg een zwerm bijen vloog, waarbij druppels honing in zijn babymondje vielen. Dit verklaart waarom veel later het woord van de heilige ‘zoet als honing’ klonk. Een mooie en krachtige manier om te zeggen dat het Woord van God het hart vermag te voeden, net zoals honing het lichaam vrede verschaft.

En hoe onvergeeflijk zou het niet zijn om in dit verband geen woord te wijden aan Sint-Franciscus! De Speelman van Assisi praatte tegen vogels en die luisterden naar hem. Hij riep de vissen en ze kwamen dichterbij. Hij temde de wolf Gubbio.

In diezelfde geest spreekt de Heilige Schrift ook over de duif van Noach, over de lammeren op de slachtbank, de ezel van Bethlehem, de vissen in het meer van Galilea.

U merkt het, broeders en zusters, de Kerk is waarlijk een heuse beestenboel. Ze houdt van de dieren en voor elke soort voorziet ze een eigen en authentieke plaats. En alle verhalen waarin dieren figureren, zijn veel meer dan simpele anekdotes. Ze herinneren ons eraan dat God van elk van zijn schepselen gebruik kan maken om ons naderbij te komen.

Broeders en zusters, na al deze voorbeelden begrijpen we nog beter wat paus Franciscus in zijn encycliek *Laudato Si'* (2015) schreef:

Met aandrang zeggen dat de mens beeld van God is, zou ons niet moeten doen vergeten dat ieder schepsel een functie heeft en geen enkel overbodig is. Heel het materiële heelal is een taal van de liefde van God, van zijn mateloze genegenheid voor ons. (...)

De bisschoppen van Canada hebben goed tot uitdrukking gebracht dat geen enkel schepsel buiten de manifestatie van God valt: “Van de meest weidse panorama’s tot de zwakste vormen van leven is de natuur een voortdurende bron van verwondering en eerbied. Zij is bovendien een voortdurende openbaring van het goddelijke”. (uit: *You love all that exists... all things are Yours, God, Lover of Live*, 2003) De bisschoppen van Japan hebben van hun kant iets heel aansprekends gezegd: “Waarnemen dat ieder schepsel de lofzang van zijn bestaan zingt, betekent leven met vreugde in de liefde van God en de hoop”. (uit: *Reverence for Life*, 2001)

(...) Wanneer men zich de weerspiegeling van God in alles wat bestaat realiseert, bespeurt het hart het verlangen de Heer te prijzen om al zijn schepselen en Hem samen met hen te aanbidden. (*Laudato Si'* § 84, 85 en 87)

Er is dus van in den beginne een intieme en door God gewilde band tussen het menselijke bestaan en al het geschapene. De mens heerst niet zoals een absolute vorst dat doet; hij ontvangt de schepping als een geschenk en hij is er de behoeder van.

De dieren hebben alle hun plek in Gods plan. Laten we dan, in het licht van het evangelie, beseffen dat we een verantwoordelijkheid dragen ten aanzien van hen en van de hele schepping. Vragen we daartoe aan de Heer om een teder hart dat aandachtig genoeg is om in elk levend wezen de weerspiegeling te zien van Gods wijsheid.

François Lear osb is sinds eind 2024 abt van de benedictijnenabdij van Maredsous. Voorheen gaf hij godsdienstondericht op het Collège de Maredsous, waarvan hij jarenlang tevens de beheerder was. Naast zijn abbatiale ambt begeleidt hij verloofden die bewust kiezen voor een kerkelijk huwelijk en begeleidt hij kinderen en jongvolwassenen bij de voorbereiding op hun vormsel.